

Mae-Haed Forest Plantation Management Summary

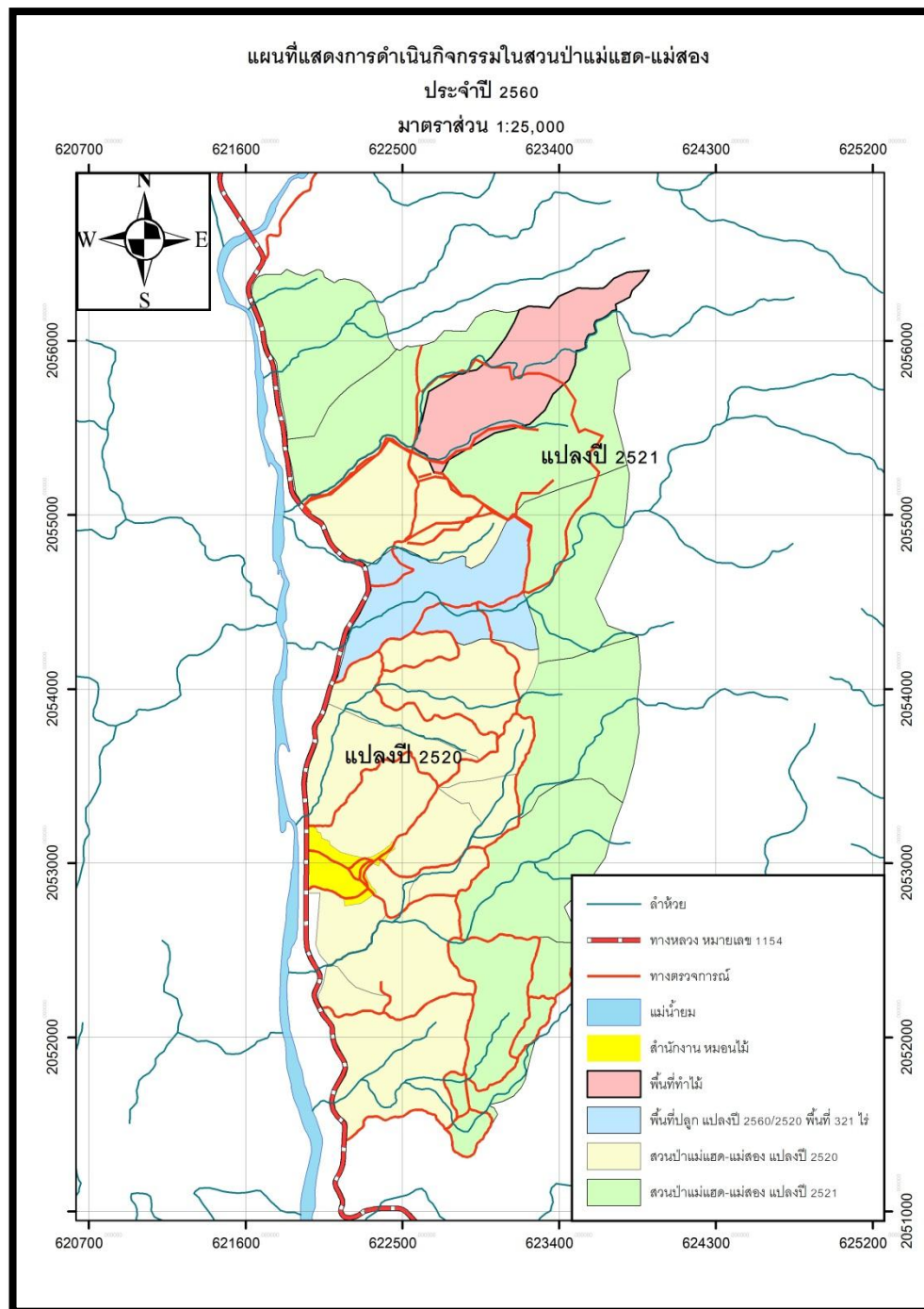
บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าแม่แฮด องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าแม่แฮด องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่

สวนป่าแม่แฮด สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นสวนป่าโครงการ 4 ปลุกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ขององค์การทหารผ่านศึก ได้ขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตาม พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 7,435 ไร่ ตามหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า (สป.3) เล่มที่ 1 ฉบับที่ 18 - 22 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2539 ภายหลังได้จัดทำการรังวัดด้วยระบบ GPS ได้พื้นที่ทั้งหมด 7,449.352 ไร่

สำนักงานสวนป่าแม่แฮด ตั้งอยู่ หมู่ที่ 1 ตำบลเตาปูน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ 54140 พิกัดจากดาวเทียมระบบ UTM 47 (Map datum : Indian 1975) 622100 E 2052937 N อยู่ห่างจากสำนักงานในจังหวัดประมาณ 60 กิโลเมตร

แผนที่แสดงพื้นที่การดำเนินการกิจกรรมของงานสวนป่าแม่แฮด ประจำปี 2560

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบาย มุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดมุ่งปฏิบัติการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้าง สวนป่า ค้ำครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดิน สวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้ เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็น ฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่าแม่แฮด

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าแม่แฮด

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 6,837.473 ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI) 0.34 ลบ.ม./ไร่/ปี
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ 2,345.550 ลบ.ม./ไร่/ปี

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่าแม่แฮด ประจำปี 2557-2558

การทำไม้ประจำปี 2560

แปลง 2521 เนื้อที่ 329.998 ไร่ ปริมาตร 1,100 ลบ.ม.

* การทำไม้ของสวนป่าแม่แฮดไม่เกินปริมาณความเพิ่มพูนทั้งปี เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของป่า และทำการปลูกเสริมรอบตัดพื้นที่ 2 หลังการทำไม้เสร็จ

แผนการทำไม้ของงานสวนป่าแม่แฮด

ปีที่ดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่	ปริมาตร	วิธีการตัดสาง
		(ไร่)	(ลบ.ม.)	
2558	2521	273.89	500	Selection thinning
2559	2521	325.11	500	Selection thinning
2560	2517	299.79	600	1st Thinning
	2521	307.85	1,100	Selection thinning
2561	2521	276.52	500	Selection thinning
2562	2521	277.02	500	Selection thinning

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2560

- สวนป่าดำเนินการปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2 แปลงปี 2560/2520 เนื้อที่ 321.092 ไร่ พร้อมทั้งบำรุงดูแลตามแผนการดำเนินงานจัดการสวนป่าสักแปลงปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2
- ดำเนินการบำรุงดูแลสวนป่าไม้สัก และป้องกันการลักลอบขโมยไม้ในพื้นที่สวนป่าแม่แฮด

การดำเนินงานปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2 ของงานสวนป่าแม่แฮด

ลำดับ	ปีที่ปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2	แปลงปีปลูกสร้างเดิม	พื้นที่ปลูกเสริมรอบตัดฟันที่ 2 (ไร่)
1	2544	2517	352.085
2	2551	2520	201.034
3	2552	2520	375.252
4	2555	2520	301.82
5	2556	2521	330.667
6	2557	2521	335.197
7	2558	2520	323.369
8	2559	2520	314.664

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นที่ราบเล็กน้อย ส่วนใหญ่เป็นเนินเขา สลับไหล่เขา มีร่องห้วยน้อยใหญ่ทุกๆ เนินเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 250 – 455 เมตร บริเวณเนินเขาโดยทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าไผ่และไม้กระยาเลย ขึ้นปกคลุม ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญที่พบที่เป็นไม้ใหญ่ เช่น สัก ประดู่ป่า แดง ตะเคียนหนู กระเขา สมพง จืดดอกแดง ฯลฯ

ด้านสัตว์ป่าในพื้นที่สวนป่าแม่แฮด-แม่สอง ได้มีการสำรวจโดยศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างโดยเลือกวาง Base line และการวางแผนสำรวจอย่างเป็นระบบ (Systematic line plot system) ซึ่งจากการสำรวจในครั้งนี้ได้ทำการสรุปจำนวนชนิดจำแนกตามสถานภาพการอนุรักษ์และสถานภาพตามฤดูกาลได้ผลการสำรวจรวมทั้งหมด 42 วงศ์ 72 สกุล 89 ชนิด โดยจำแนกสัตว์ในแต่ละประเภทดังนี้

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พบจำนวน 8 วงศ์ 13 สกุล 14 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน พบสัตว์เลื้อยคลานจำนวน 8 วงศ์ 17 สกุล 20 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบจำนวน 5 วงศ์ 14 สกุล 19 ชนิด นกป่า พบจำนวน 21 วงศ์ 28 สกุล 36 ชนิด

สถานภาพตามสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2548) พบ 4 สถานภาพคือ ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) 1 ชนิด ใกล้ถูกคุกคาม (Near threatened) 5 ชนิด เป็นกังวลน้อย (Least Concern) 28 ชนิด และข้อมูลไม่เพียงพอ (data deficient) 1 ชนิด

สถานภาพทางการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2014) พบ 2 สถานภาพ คือ ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) 1 ชนิด และเป็นกังวลน้อย (Least Concern) 63 ชนิด

การสำรวจความหลากหลายของชนิดพรรณพืช ในสวนป่าแม่แฮด-แม่สอง โดยศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการวางแผนตัวอย่างขนาด 20x50 เมตร จำนวน 3 แปลงสุ่ม ประกอบด้วยสังคมพืชป่าปลูก บริเวณริมห้วย นอกจากนี้ยังเดินสำรวจนอกแปลงตัวอย่างของแต่ละสังคมพืช เพื่อให้ได้ความหลากหลายของพรรณไม้ให้มากที่สุด ผลการสำรวจพบชนิดพรรณ 87 ชนิด 72 สกุล 38 วงศ์

สถานภาพ (Status) ของพรรณไม้ที่สำรวจในครั้งนี้ ไม่พบพันธุ์ไม้ที่มีสถานภาพถูกคุกคาม (Threatened status) ตามการจัดของ ONEP (2006) และ IUCN (2010) ส่วนพันธุ์ไม้หายากและเป็นพันธุ์ไม้ประจำถิ่นพบ 1 ชนิด พบพันธุ์ไม้ต่างถิ่น 4 ชนิด พันธุ์ไม้รุกราน (invasive species) 3 ชนิด

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 487.378 ไร่ คิดเป็น 6.54 % ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมดโดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
2. พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
3. พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม งานสวนป่าแม่แฮด ได้ทำการหมายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ ตัดป้ายสื่อความหมาย และทำบันทึกการตรวจสอบติดตามสภาพของพื้นที่อนุรักษ์ และงานสวนป่า ได้กำหนดต้นไม้อนุรักษ์ พร้อมทั้งตัดป้ายให้ทราบอย่างชัดเจน และทำการบันทึกดูแลตรวจสอบติดตาม

พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

หมายถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต คุณค่าด้านนิเวศวิทยา คุณค่าด้านวัฒนธรรมและสังคม ที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความโดดเด่นสำคัญมาก ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจสิ่งที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจ และลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่าแม่แฮดมีพื้นที่ HCV ที่สำคัญคือ HCV 5 Basic need of local communities: ห้วยแจ๊ะ

การจัดการและการตรวจสอบติดตาม งานสวนป่าแม่แฮด ได้จัดชุดสำรวจ และดูแลพื้นที่ HCV โดยการบันทึกลงในแบบบันทึกตรวจสอบพื้นที่ HCV เมื่อพบความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายต่อพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แนวทางการป้องกันและแก้ไขต่อไป

ผลการตรวจติดตาม จากการสำรวจตรวจติดตามไม่พบความเสียหาย และผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของทางงานสวนป่าแม่แฮด และจากปัจจัยภายนอก ต่อพื้นที่ HCV คือ ห้วยแจ๊ะ

ตรวจสอบติดตามการพังทลายของดิน ตามสถานีตรวจวัดการพังทลายของดินในพื้นที่สวนป่าแม่แฮด แปลงปี 2517, 2520, 2521 และ 2522 ในการตรวจสอบติดตามพบว่าค่าการพังทลายของดินในพื้นที่ของสวนป่าฯ อยู่ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า เช่น ทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค เป็นต้น

ภาพการตรวจวัดการพังทลายของดิน ในพื้นที่สวนป่าแม่แฮด

* แนวทางการป้องกัน และแก้ไขการพังทลายของดิน อยู่ในหัวข้อการสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จากการสำรวจด้วยแบบสำรวจ Site Inspection ทั้งก่อนและหลังการทำไม้

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม(SITE INSPECTION) ก่อนการทำไม้

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือ Site Inspection นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเสี่ยง แนวโน้ม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานของสวนป่า เช่น การปฏิบัติงานด้านการทำไม้ การปฏิบัติงานด้านการปลูกสร้างสวนป่า และการสร้างถนนป่าไม้ ซึ่งงานสวนป่าแม่แฮด จะดำเนินการสำรวจ Site Inspection ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงาน ป้องกันและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ในการดำเนินงานด้านทำไม้ ปลูกสร้างสวนป่า และสร้างถนนป่าไม้ สรุปได้ว่าไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV บริเวณพื้นที่แปลงทำไม้และทางงานสวนป่าแม่แฮด ได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทำไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
3. จดเว้นการตัดถนนป่าไม้ใหม่ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้

3.ด้านสังคม

ชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าแม่แฮด ประกอบด้วย 4 หมู่บ้านได้แก่ บ้านป่าแดง หมู่ที่ 1, บ้านอัมพวัน หมู่ที่ 7, บ้านอัมพวัน หมู่ที่ 8 ตำบลเตาปูน และบ้านวังดิน หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

* จากการสำรวจ สอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าแม่แฮด ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมือง หรือชนเผ่าใดๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าแม่แฮด พื้นที่รอบสวนป่าแม่แฮด

นโยบายของสวนป่าแม่แฮด ด้านสังคม

- พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้ๆสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงานด้วยความเป็นธรรม
- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
- จำหน่ายไม้สักของสวนป่าประมาณ 30% ให้กับชุมชนท้องถิ่นและหมู่บ้านป่าไม้
- สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมไม้ต่อเนื่อง
- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมกับชุมชนรอบสวนป่า

- ส่งเสริมให้ราษฎรในท้องถิ่นใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในระบบวนเกษตร

- ถวายเทียนจำนำพรรษา

- ประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน รับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ

- รดน้ำ ดำหัวผู้นำชุมชนในเทศกาลสงกรานต์

- มอบอุปกรณ์กีฬา และทุนโครงการอาหารกลางวัน

- อบรมความปลอดภัยในการทำงานให้แก่บุคคลที่ปฏิบัติงานสวนป่า

3.แผนการจัดการ

แผนการจัดการสวนป่าแม่แฮด ระยะยาว ปี 2558-2562

ลำดับ	รายละเอียด	2558	2559	2560	2561	2562
1	ด้านเศรษฐกิจ					
	- แผนการทำไม้ (ลบ.ม.)	500	500	1,100	1,200	1,300
	- แผนการปลูกเสริมฯ (ไร่)	323	315	321	315	306
2	ด้านสังคม					
	- กรรมธรรม์อุบัติเหต (ปีละ)	1	1	1	1	1
	- ตกลงกับชุมชน(ครั้ง)	1	1	1	1	1
	- มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง)	12	12	12	12	12
	- การจ้างแรงงาน (%)	100	100	100	100	100
	- การอบรม (คน)	25	25	25	25	25
3	ด้านสิ่งแวดล้อม					
	- พื้นที่ HCV	4	4	4	4	4
	- พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่)	487	487	487	487	487
	- ต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น)	20	20	20	20	20
	- สถานีวัดการพังทลายของดิน(ครั้ง)	4	4	4	4	4
	- Site Inspection(ครั้ง/ปี/กิจกรรม)	2	2	2	2	2

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้ของ อ.อ.ป.”

ติดต่อ : สำนักงานสวนป่าแม่แฮด หมู่ 1 ต.เตาปูนอ.สอง จ.แพร่

รหัสไปรษณีย์ 54120 โทร. 081-9534103

สามารถเสนอแนะข้อคิดเห็น ผ่านทางกล่องรับความคิดเห็นที่บ้านป่าแดงและบ้านวังดิน